

Bisdom Magazine

ROTTERDAM MAART 2016

Waarde: €1.50

60 JAAR BISDOM

In het heilig jaar
van de barmhartigheid

*Ontstaan en betekenis
van de heilige deuren*

---

p.6

Weg van barmhartigheid

WERELDJONGERENDAGEN

---

p.8

Theologie studeren in Utrecht of Tilburg

Onze afgestudeerde theologen leveren een wezenlijke bijdrage aan de Kerk. Zij zijn aan het werk in het parochiepastoraat, de geestelijke verzorging of het onderwijs.

Kijk voor meer informatie op: tilburguniversity.edu/studeer-theologie

School of Catholic Theology

Understanding Society

Kwetsbare jeugdigen en ouderen in Rotterdam verdienen onze steun

Sint Laurensfonds wil graag dat kwetsbare jeugdigen en ouderen in Rotterdam kunnen (blijven) meedoen in de maatschappij.

Zet u zich met uw organisatie of parochie in voor kwetsbare jeugdigen en/of ouderen en heeft u ondersteuning nodig voor uw activiteiten of projecten?

Mogelijk komt u in aanmerking voor een financiële bijdrage van Sint Laurensfonds.

Kijk op onze website voor meer informatie over ons fonds en onze werkwijze: www.sintlaurensfonds.nl

Sint Laurensfonds

Van de redactie

Dit Magazine heeft als thema '60 jaar bisdom: In het heilig jaar van de barmhartigheid'. Na het jaar van het geloof (2012-2013) dat paus Benedictus XVI uitriep, heeft paus Franciscus nu een heilig jaar uitgeroepen (8 december 2015 - 20 november 2016).

Beide jaren hangen samen met het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965). Het jaar van het geloof vierde de start ervan vijftig jaar geleden. Het heilig jaar van de barmhartigheid viert de afsluiting ervan.

Paus Franciscus vraagt met het heilig jaar van de barmhartigheid extra aandacht voor de liefde van God en voor Gods bereidheid tot vergeving, bijzonder in het sacrament van boete en verzoening. Tegelijkertijd roept de paus op om met enthousiasme de werken van barmhartigheid in praktijk te brengen.

In dit Magazine leest u er meer over. In het midden van dit blad is een speciaal informatiekatern opgenomen over het bisdom en de parochies.

Inhoud

4	60 jaar bisdom	16	Beleid en bestuur
6	Ontstaan en betekenis van de heilige deuren	17	Nieuw: De Laurentiusconferentie
8	Wereldjongerendagen	18	Migranten en vluchtelingen dagen ons uit
10	Mijn laatste biecht was...	20	Hulp aan vluchtelingen in Syrië
12	Nieuw: R.K. instelling Sint Elisabeth	22	Zorg voor de overledenen
13	Een netwerk van liefde	24	Vergeef ons onze schulden
14	Bisdom op de kaart		

COLOFON

Dit magazine is een uitgave van het bisdom Rotterdam. Het verschijnt bij gelegenheid van het 60-jarig jubileum van het bisdom Rotterdam.

Dit blad werd gemaakt in opdracht van de Bisdomstaf.

Eindredactie

Daphne van Roosendaal

Adres redactie

Bisdom Rotterdam
Koningin Emmaplein 3
3016 AA Rotterdam
T 010 281 51 71
E bureau@bisdomrotterdam.nl

Advertentieverkoop

Borgerpark Media
E info@borgerparkmedia.nl
T 0475 711 362
I www.borgerparkmedia.nl

Vormgeving en druk

Daily Milk, Rotterdam

Foto voorzijde

Ramon Mangold

beeld pagina 3: Peter van Mulken

60 jaar bisdom In het heilig jaar van de barmhartigheid

In maart 2015 kondigde paus Franciscus een heilig jaar van barmhartigheid aan. Als bisdom Rotterdam zaten we toen middenin het Laurentiusjaar (15 november 2014 - 2 februari 2016) als voorbereiding op het 60-jarig jubileum van het bisdom Rotterdam (1956-2016).

60 JAAR BISDOM ROTTERDAM OP KATHOLIEKLEVEN.NL

Het bisdom Rotterdam viert het 60-jarig jubileum in het heilig jaar van de barmhartigheid. Katholiekleven.nl maakte een video van het jubileum op zaterdag 6 februari in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal.

Bekijk de video op
katholiekleven.nl

BARMHARTIGHEID EN VERGEVING

Op zondag 13 december 2015 openden we de heilige deur in de basiliek van de heilige Liduina en Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans te Schiedam. Bij het openen van de heilige deur werd gezegd: laten wij door de deur binnengaan om barmhartigheid en vergeving te verkrijgen. In de Bijbel, het woord van God, kunnen we lezen dat barmhartigheid en vergeving alles te maken hebben met Gods liefde en trouw. God laat zijn hart spreken, keer op keer. God bekommert zich om ons, mensen. In de heilige Schrift wordt duidelijk dat God hart voor ons heeft.

God gaat ver in zijn liefde en barmhartigheid. God wordt mens in ons midden: in Jezus Christus zijn Zoon. Niet zonder reden heeft paus Franciscus bij de aankondiging van dit jaar van barmhartigheid al geschreven dat Jezus Christus het Gezicht is van de barmhartigheid (vultus misericordiae) van de Vader.

In het licht van het evangelie mogen wij ons mét paus Franciscus ook afvragen: staat mijn eigen leven als christen echt in het spoor van Gods barmhartigheid? Ben ik zelf in staat om te vergeven, in de geest van het Onze Vader: vergeef ons onze schuld zoals wij aan anderen hun schuld vergeven? En als we dan toch kritisch nadenken in het licht van Gods barmhartigheid: laten wij ons ook persoonlijk raken door de nood van een medemens, dichtbij en ver weg? Is mijn antwoord concreet genoeg: in gedachte en gebed, in woord en daad? Zetten wij vanuit ons geloof de stap naar het doen van werken van barmhartigheid?

DE DEUR VAN ONS HART

Met het jaar van barmhartigheid vraagt paus Franciscus dat ieder van ons zich met nieuw élan toelegt op de werken van barmhartigheid, indachtig Jezus' woorden: Ik had dorst en gij hebt Mij te drinken gegeven. Ik was naakt en

gij hebt Mij gekleed. Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht (cf Matteüs 25).

De open deur van het heilig jaar is tevens een indringende uitnodiging aan ons eigen adres, om de deur van ons hart niet gesloten te houden, maar opnieuw te openen: voor de vergeving van God, en voor een medemens in nood. Daar hebben we ook bij stil gestaan op 6 februari, toen we het 60-jarig jubileum van het bisdom vierden met een diocesane eucharistieviering in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal in Rotterdam.

KERK VAN ROTTERDAM

Paus Paulus VI heeft de Kerk wel gekarakteriseerd als een 'netwerk van liefde' met als opdracht te bouwen aan een beschaving van liefde in de hele wereld met het oog op het rijk van God. We hebben als Kerk van Rotterdam een opdracht. We zijn als bisdom niet zomaar een stukje van de Kerk, maar een deel waarin alles mag gebeuren wat ons in kracht van de heilige Geest tot Kerk maakt. Allereerst het vieren van de eucharistie, als bron en hoogtepunt, en de andere sacramenten. En het geloof doorgeven in catechese, waarbij de voortgang van geloof gepaard moet gaan met solidariteit tussen de generaties. En ten derde dat we als netwerk van liefde ons geloof laten blijken in daden van liefde.

Wat zouden we nog meer kunnen doen in liefde en barmhartigheid? Zestig jaar bisdom is een goed moment om ons af te vragen: heeft het getuigenis van Christus, heeft zijn liefde voldoende ingang gevonden in ons hart? We mogen weten dat Gods barmhartigheid ons begeleidt en de evangelische opdracht aanvaarden van bekommernis, ontferming en barmhartigheid. Daar hebben we onze handen aan vol, maar dat kan pas als ons hart ervan vervuld is.

Ik wens u allen een heilig jaar toe, rijk aan barmhartigheid.

We hebben nagedacht over de betekenis van de heilige Laurentius (225-258) voor het bisdom Rotterdam. Laurentius, die de patroonheilige is van ons bisdom, was diaken in de stad Rome. Het geloof in Gods barmhartigheid heeft het leven van Laurentius ten volle getekend. Hij verkondigde de barmhartigheid van God door de armen en de kleinen te steunen en te bemoedigen met talloze daden van liefde: werken van barmhartigheid. Laurentius hield in geloof vast aan de liefde van Christus en zal voor zijn vervolgers hebben gebeden. Geloven in God en het verrichten van daden

van liefde horen voor Laurentius bij elkaar als één opdracht.

JUBILEUMJAAR 2016

Het bisdom Rotterdam viert het jubileumjaar 2016 in verbondenheid met het wereldwijde heilig jaar van barmhartigheid. Paus Franciscus vraagt in dit heilig jaar extra aandacht voor de barmhartige liefde van God in zijn bereidheid tot vergeving, bijzonder in het sacrament van de biecht. Tegelijkertijd roept de paus op om met enthousiasme de werken van barmhartigheid in praktijk te brengen (cf Matteüs 25). Het jaar van de barmhartigheid geeft

gelegenheid om (opnieuw) te groeien in geloof en in naastenliefde.

Geïnspireerd door de heilige Laurentius en door het initiatief van paus Franciscus mogen we bij gelegenheid van het jubileum van het bisdom Rotterdam ons persoonlijk en gemeenschappelijk geloofsleven tegen het licht houden. Het jaar van de barmhartigheid houdt ons een spiegel voor: Hoe vitaal is onze band met Christus, die het gezicht is van Gods barmhartigheid? Beseffen wij dat we Gods barmhartigheid nodig hebben en staan wij open voor Gods vergeving?

*'Barmhartigheid
en vergeving
hebben alles te
maken met Gods
liefde en trouw.'*

Ontstaan en betekenis van de heilige deuren

Ieder kent de beelden van de opening van het Heilig Jaar. De paus klopt met een hamer op een deur van de Sint Pieter, die hiermee wordt geopend. Het is een kort en sprekend ritueel. Aan het einde van het Heilig Jaar wordt de deur plechtig gesloten.

Het eerste Heilig Jaar zoals wij dat kennen is gevierd in 1300. Paus Bonifacius VIII (1294-1303) kondigde het af. Doordat de vestiging Acco in het Heilig Land was gevallen (1291) hadden de christenen hun steunpunt in het Heilig Land verloren. Hierdoor kwam er een eind aan de bedevaarten naar Palestina, waaraan ook een aflat was verbonden, en trokken meer pelgrims naar de graven van de apostelen Petrus en Paulus in Rome. Rome ontwikkelde zich tot het nieuwe Jeruzalem.

vijftien dagen de vier patriarchale Romeinse basilieken (de Sint Pieter, de Sint Jan van Lateranen, de Maria Maggiore en de Paulus buiten de Muren) bezochten, kregen een bij-

‘Door het binnentreden van de deur kom je in de ruimte van Gods licht en barmhartigheid.’

JUBILEUMAFLAAT

Paus Bonifacius VIII speelde op deze ontwikkeling in door oude kerken te laten restaureren en te verfraaien. Op 1 januari van het jaar 1300 kwam een grote menigte samen in de Sint Pietersbasiliek, omdat een kanunnik van deze basiliek gezegd zou hebben dat er op die dag aan de bezoekers van deze kerk een bijzondere aflat verleend werd. De bezoekers kwamen bedrogen uit, want daarvan was geen sprake. Volgens een contemporaine bron ontmoette paus Bonifacius VIII een man van 107 jaar oud, toen en nu een zeldzaamheid. Deze grijsaard vertelde de paus dat zijn vader in 1200 uit Savoye naar Rome was gereisd om een jubileumaflaat te krijgen. Zijn vader had hem opgedragen om in 1300 naar Rome te gaan. De paus liet de archieven doorspitten maar vond geen bewijs voor dit verhaal. Desondanks kondigde hij op 22 februari in dat jaar (het feest van Sint Petrus Stoel) een Heilig Jaar af.

Alle gelovigen die niet in Rome woonden en die gedurende

zondere aflat. Het jaar werd een groot succes. Ongeveer 2 miljoen pelgrims kwamen per boot en over land naar Rome.

OPENING VAN HEILIGE DEUREN

Bonifacius VIII had bepaald dat het jubileumjaar eens om de honderd jaar zou plaatsvinden. Al snel stapte men van dit idee af en besloot om de vijftig jaar een jubeljaar te organiseren. Zo sloot de Kerk ook aan bij de Oud-Testamentische traditie van het jubeljaar dat om de vijftig jaar gehouden werd. De rituelen ontwikkelden zich geleidelijk. Vanaf de tweede helft van de vijftiende eeuw vond het Heilig Jaar om de 25 jaar plaats.

Het was paus Alexander VI die besloot om op de vooravond van Kerstmis het Heilig Jaar te beginnen met de opening van heilige deuren in de vier patriarchale basilieken. Hij deed dit om de gelovigen eraan te herinneren dat Jezus Christus de deur naar het heil is. De paus opende

Op zondagochtend 13 december zijn wereldwijd heilige deuren geopend vanwege het heilig jaar van barmhartigheid. In het bisdom Rotterdam opende Mgr. Van den Hende de heilige deur in de basiliek van de heilige Liduina en Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans te Schiedam. De eucharistieviering met de opening van de deur werd live uitgezonden door Omroep RKK (KRO-NCRV).

Daarnaast wordt voor beperkte tijd een heilige deur geopend in de bedevaartkerk van Brielle (9 juli - 10 september) en de kerk van de heilige Jeroen in Noordwijk (21 augustus - 4 september 2016).

de deur in de Sint Pieter, terwijl kardinalen dit deden in de overige drie basilieken. De vooravond van Kerstmis was gekozen, omdat vroeger het nieuwe jaar met het Kerstfeest begon.

Vroeger waren er enkel heilige deuren in Rome. Sinds het pontificaat van de heilige Johannes Paulus II is hier verandering in gekomen. In de aanloop van het jubeljaar 2000 besliste hij dat er ook heilige deuren moesten zijn in de bisdommen. De bisschoppen kregen de mogelijkheid om in hun dioceses naast de kathedraal jubileumkerken aan te wijzen, waar gelovigen de heilige deur kunnen passeren en onder de gestelde voorwaarden van het ontvangen van het sacrament van boete en verzoening en het vieren van de eucharistie de jubileumaflaat kunnen verkrijgen.

BETEKENIS

Het symbool van de deur heeft binnen de liturgie een

bijzondere betekenis. Deze herinnert aan de iconostase die in de Oosterse Kerken het priesterkoor afgrenst van de ruimte voor het volk. Het binnengaan van een deur is van betekenis. In de oude Kerk moesten boetelingen in zak en as voor de deur van de kerk blijven staan. De Paaswake begint ook buiten voor de deur van het kerkgebouw. Vroeger vonden de voorbereidende handelingen voor het doopsel in de nabijheid van de kerkdeur plaats. De plaats van het doopvont is bij ingang van het gebouw. Door het binnentreden van de deur komt men in de ruimte van Gods licht en barmhartigheid.

Dit jaar staat deze laatste betekenis van de heilige deur centraal. Paus Franciscus spreekt in de pauselijke bul 'Misericordiae vultus' uitdrukkelijk over de deur van de barmhartigheid. Paus Franciscus opende de deur van de Sint Pieter op 8 december, het Hoogfeest van de Onbevleete Ontvangenis van Maria.

Wereldjongerendagen: Weg van barmhartigheid

De Wereldjongerendagen (WJD) in Krakau (17 juli - 2 augustus) vallen midden in het heilig jaar van de barmhartigheid. Met het thema 'Zalig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid ondervinden' (Matteüs 5, 7) zit de jongerenontmoeting in het hart van het heilig jaar van de barmhartigheid. De WJD worden daarom wel een 'heilig jaar voor jongeren op wereldschaal' genoemd.

In het bisdom Rotterdam wordt een WJD-reis georganiseerd onder de titel 'Let's go! Krakau - Weg van barmhartigheid'. "Paus Franciscus heeft de jongeren uit de hele wereld uitgenodigd om samen te komen in Polen," vertellen Sander van Aarle en Walter Broeders. "Als bisdom laten wij deze uitnodiging beslist niet liggen. Daarom: Let's go! Krakau!"

Beiden zijn lid van het WJD-kernteam. Sander heeft een taak in de publiciteit en werving van deelnemers. Walter Broeders is rector van Vronesteyn en reisleider.

Al op Palmzondag 2015 werd de reis op hoofdlijnen voorgesteld. Het thema barmhartigheid is daarin duidelijk verwerkt. Sander en Walter: "Jezus Christus laat met zijn leven 'non stop' zien hoe Hij zijn medemens met barmhartigheid nabij is. Juist in de weg van Jezus, de weg dus van barmhartigheid, ervaar je dat ons christelijke geloof een begaanbare weg is."

"Jezus roept op om te geloven in de goede boodschap en tot bekering. 'Metanoia' staat er in het Marcus evangelie (Marcus 1, 15). Dat betekent: ga anders denken en geef jouw geloof handen en voeten. Laat zien aan de wereld wat Jezus gedaan heeft." De kerkgeschiedenis heeft daarvan vele voorbeelden, en dat zullen de deelnemers aan de reis ook gaan zien. "Op weg naar Krakau bezoeken we in Echternach het graf van Willibrord die te midden van vele teleurstellingen trouw bleef aan de verkondiging van het evangelie. Marburg is de plaats waar Elisabeth van Thüringen een ziekenhuis stichtte en zich inzette voor haar zieke en zwakke medemensen. In het concentratiekamp Dachau worden we geconfronteerd met het feit wat het betekent om je leven letterlijk te moeten geven. De zalige Titus Brandsma is een van de mensen die daar de dood vond."

De voorbereiding op weg naar de WJD bestaat onder meer uit inhoudelijke en praktische verdiepingsmiddagen, bouwstenen voor een diaconale spiritualiteit. Sander en Walter vertellen over een bijeenkomst bij het straatpastoraat in Den Haag. "Sommige mensen lopen op straat vol zorgen en twijfel, verdriet en pijn. Anderen zijn blij en hebben het gemaakt in het leven. In onze ontmoeting met het straatpastoraat in Den Haag werden ons de ogen geopend voor alles wat er gebeurt op straat." Ook was er een bijeenkomst in de Pauluskerk in Rotterdam. "Daar ontmoetten we mensen die, onder

'In onze ontmoeting met het straatpastoraat in Den Haag werden ons de ogen geopend voor alles wat er gebeurt op straat.'

problemen gebukt, een dak boven hun hoofd zoeken en graag een gesprek willen, omdat ze zich eenzaam voelen of het gewoon koud hebben en behoefte hebben aan een warme kop thee of een droog bed."

De diocesane M25-groepen kunnen hun eigen weg van barmhartigheid inkaderen in de voorbereiding op de WJD in Krakau. Zo was er in februari een bijeenkomst in Rotterdam op de R.K. Begraafplaats St. Laurentius (Crooswijk) rond het begraven van de doden, een van de werken van barmhartigheid (zie p. 22-23 in dit Magazine).

"Rond de WJD ontmoeten we elkaar, spreken met elkaar, we bidden samen en ontvangen zo zijn goede Geest," vertellen Walter en Sander. "Als je jong bent, is het soms zwaar om vorm te geven aan je geloof. Je hoeft dat ook niet alleen te doen, maar mag het doen samen met anderen. De Blijde Boodschap verkondigen is Gods liefde laten zien aan je omgeving. Wie die boodschap laat zien, mag dan zelf ook Gods liefde overvloedig ervaren."

WJD 17 JULI – 2 AUGUSTUS
Inschrijven voor de WJD kan via 'boek nu' op de website van reisorganisatie VNB: www.vnb.nl/reis_boeking.aspx?reizID=841. Voor jongeren van 16 t/m 30 jaar.

THUISBLIJVERSWEKEND 29 – 31 JULI
Het bisdom Rotterdam organiseert in samenwerking met het bisdom Breda een thuisblijversweekend voor tieners en jongeren die niet mee kunnen naar de WJD. Info via www.bisdomrotterdam.nl/wjd. Voor tieners en jongeren van 14 t/m 30 jaar.

M25-groepen in het bisdom kunnen aansluiten bij de WJD. Zij zijn het hele jaar door bezig met de werken van barmhartigheid. Op 24 januari zond omroep KRO een Geloofsgesprek uit met Augustina Zaal uit Dordrecht. De M25-groep in Dordrecht werd een jaar geleden opgericht. "Bij een gewone diaconale vrijwilligersgroep zitten vaak oudere mensen. Maar bij M25 ben je met jongeren onder elkaar," vertelt Augustina. Ze zijn met twaalf leden. "Dat is niet veel," vindt ze, "maar met twaalf mensen kun je veel doen. Je hoeft niet met dertig mensen te zijn om iets te bereiken."

Barmhartigheid gaat over omzien naar elkaar, zegt ze. "We moeten niet vergeten dat er mensen om ons heen zijn die hulp nodig hebben. Dat is barmhartigheid." Het geloof is een steun. "Dat je weet dat er iemand is die naar je omkijkt, dat je samen met een groep barmhartigheid kunt doen. Ik leer in de parochie ook mensen kennen die mijn vrienden zijn, het is een soort familie van mensen die geloven dat er iemand is die naar je kijkt. Dat is misschien ook met barmhartigheid zo, dat je samen weet dat dat belangrijk is en er met elkaar aan werkt."

Mijn laatste biecht was ...

Misschien heeft het met het jaar van de barmhartigheid te maken, maar de laatste tijd gebeurt het nogal eens dat iemand komt biechten die al veertig jaar of langer niet meer heeft gebiecht. Ik heb bewondering voor die mensen, want op één of andere manier is de drempel om te gaan biechten erg hoog geweest.

‘Jezus geeft zijn Sacramenten om ons te helpen, ze zijn een teken van Gods barmhartige liefde voor ons.’

Soms zeggen mensen tegen mij: “Ik dacht dat de biecht was afgeschaft.” Of: “Waarom zou ik gaan biechten als ik het al goed gemaakt hebt met de ander?” “Is het nodig om mijn verhaal tegen een priester uit te spreken, ik kan het toch in gebed tot God uitspreken?” “Wat is de zin van een biecht als ik volgende week weer met hetzelfde kom?”

‘Wat is de zin van een biecht als ik volgende week weer met hetzelfde kom?’

Vergeving van zonden

Laten we beginnen bij het begin, dat is Jezus. Het Joodse volk kende meerdere vormen van vergeving, zoals bij Johannes de Doper door af te dalen in de Jordaan, of in een reinigingsbad, een Mikveh. Bij Johannes spraken mensen hun zonden hardop uit en bij de Mikveh moest er een getuige bij zijn. Wanneer Jezus tegen een verlamde man zegt: “Uw zonden zijn u vergeven” (Lucas 5, 17-26), zien we een nieuwe vergeving van zonden. Later geeft Jezus die taak om zonden te vergeven aan zijn apostelen, als Hij zegt: “Ontvang de heilige Geest. Aan wie ge de zonden vergeeft, zijn ze vergeven, en aan wie ge ze niet vergeeft, zijn ze niet vergeven” (Joh. 20, 22-23). Hier horen we iets belangrijks: Jezus vertrouwt de vergeving van de zonden toe aan zijn Kerk. Tot dan toe was de vergeving een ritueel, je daalde af in het water voor de reiniging. Nu wordt het een taak van zijn apostelen.

Voor Jezus is de vergeving geen ritueel, maar een persoonlijke ontmoeting. De vergeving moet worden uitgesproken net als de zonden. Dit kan alleen door iemand die de bevoegdheid van Jezus heeft gekregen. Het gaat dan om vergeving namens God. Er is ook de vergeving tussen mensen onderling. Die is ook van groot belang. Daarover zegt Jezus dat je niet zeven maal per dag moet vergeven, maar zeventig maal zeven maal, ofwel eindeloos vaak. Die twee vormen van vergeving zijn als het kruis, met de horizontale balk, de vergeving onder elkaar en de verticale balk, de vergeving van God naar ons. Die vergeving krijgen wij door Jezus, de Middelaar tussen God en de mensen.

Gods barmhartige liefde

Het is duidelijk dat Jezus inderdaad wil dat we naar een priester gaan. Dit hoort in het rijtje van opdrachten die Jezus aan zijn apostelen gaf: Bij het laatste avondmaal zei Hij: “... doet dit tot een gedachtenis aan Mij” (Lucas 22, 19). Dat is de opdracht voor de Eucharistie. Bij zijn Hemelvaart gaf Hij hen de opdracht te dopen in de Naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest (Matteüs 28, 19), en even daarvoor gaf Hij dus de opdracht tot vergeving van de zonden.

Jezus geeft zijn Sacramenten om ons te helpen, ze zijn een teken van Gods barmhartige liefde voor ons. Ze zijn een teken van het Nieuwe Verbond in zijn Bloed. Wie verbonden wil leven met God, door Jezus, wordt door Jezus uitgenodigd om die Sacramenten, die tekenen van zijn liefde, te ontvangen.

De Biecht kan dus niet worden afgeschaft, want dan zouden we ontrouw worden aan de opdracht van Jezus. Waarom biechten als je het al goed gemaakt hebt met de ander? Vergeving is er tussen mensen onderling

en tussen God en ons. Beide zijn belangrijk, meer nog, ze horen bij elkaar, zoals Jezus ons ook heeft leren bidden in het Onze Vader: “Vergeef ons onze schulden, zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven.” God rekent wat wij onze naaste misdoen als Hemzelf aangedaan en Jezus houdt ons voor ogen dat we God moeten liefhebben en de naaste als onszelf. Zo is er ook de vergeving van mens naar mens en de vergeving van God naar ons. En ja, het is nodig dit uit te spreken tegenover een priester, dat is het nieuwe dat Jezus heeft gebracht. Het is ook heel troostvol te horen: “Ik ontsla u van uw zonden. In de Naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.”

Hulp om vooruit te komen

En dan die vierde vraag: Wat is de zin van een biecht als ik volgende week weer met hetzelfde kom? Jezus leert dat we elkaar zeventig maal zeven maal moeten vergeven. Zo wil ook God ons eindeloos vergeven als we ons oprecht tot Hem richten. De fouten tussen mensen onderling zijn niet steeds nieuw, integendeel het is vaak hetzelfde gedrag dat stoort en kwetst. Dan zeggen we steeds weer sorry en de ander zegt: “Ik aanvaard het, het is weer goed.” Het mooie is, dat in de biecht ook genade wordt geschonken, kracht om het weer te proberen. Wie regelmatig biecht zal merken dat hij of zij langzaam meer grip krijgt op de zwakke punten. Zo is de biecht ook een hulp om vooruit te komen.

Bij alles wat Jezus ons heeft gegeven in de Kerk blijven we voor ogen houden dat Hij het gaf om ons te helpen. In de Biecht mag je Gods genade en barmhartigheid echt ervaren. De band met God wordt daardoor persoonlijker, dieper en zuiverder. Bovendien krijg je kracht om vooruit te komen. Wie laat zo'n cadeau schieten?

Nieuw: R.K. instelling Sint Elisabeth

Bisschop richt instelling op voor ondersteuning
centra van barmhartigheid

Paus Benedictus schrijft in de encyciek *Deus Caritas Est* (2005): “De zending van de Kerk drukt zich uit in een drievoudige opdracht: verkondiging van het woord van God (kerugma-marturia), viering van de sacramenten (leiturgia) en het dienstwerk van de liefde (diakonia). Het zijn opgaven die elkaar wederzijds veronderstellen en die niet van elkaar los te maken zijn. De dienst van de liefde is voor de Kerk niet een soort welzijnswerk dat men ook aan anderen kan overlaten, maar hoort tot haar wezen en is een onmisbare uitdrukking van haar wezen.”

De Kerk van Rotterdam is geroepen om de drievoudige opdracht heel concreet in haar gebied te vervullen. Op de eerste plaats krijgt de drievoudige opdracht gestalte in parochies. Deze gemeenschappen zijn als het ware cellen van het bisdom, van de Kerk in Zuid-Holland. In deze gemeenschappen wordt samengewerkt met de ter plaatse aanwezige parochiële caritas instellingen die weliswaar een binding hebben met de parochies maar die als zelfstandige rechtspersonen van de parochies onderscheiden zijn.

Het dienstwerk van de liefde (diakonia) krijgt specifiek gestalte in concrete activiteiten en projecten op een aantal plaatsen die in kerkelijk verband worden beheerd en bemenst. Teneinde vanuit de Kerk een aantal van deze diaconale plekken, als centra van barmhartigheid mogelijk te maken en te steunen, is bij gelegenheid van het wereldwijde heilig jaar van de barmhartigheid en het diocesane jubileumjaar (60 jaar bisdom) door de bisschop op 2 februari 2016 de R.K. instelling Sint Elisabeth opgericht.

Bisschop Van den Hende: “Centra van barmhartigheid in en vanuit de Kerk zijn van vitaal belang voor het leven van

de Kerk omdat diakonia wezenlijk deel uitmaakt van de zending van de Kerk en derhalve ook van het bisdom.” Naast de verkondiging van het Woord, dragen daden van liefde en barmhartigheid het evangelie uit: diakonia als vorm van verkondiging. In de woorden van de heilige Franciscus die door paus Franciscus werden herhaald: “Verkondig het evangelie, desnoods met woorden.” In het bijzonder vanuit de eucharistie worden wij gezonden om onze naaste lief te hebben. In de woorden van paus Benedictus XVI: “Eucharistie die zich niet vertaalt in concrete beoefening van de liefde is onvolledig.”

Mgr. Van den Hende: “Ten diepste maken de verkondiging van het woord, de viering van de sacramenten en het dienstwerk van de liefde deel uit van de ene zending die Christus aan de Kerk heeft toevertrouwd. Zo kan de Kerk van Rotterdam een netwerk van liefde zijn dat meebouwt aan een beschaving van liefde, in samenwerking met ieder mens van goede wil.”

*‘Centra van barmhartigheid zijn van
vitaal belang voor het leven van de Kerk’*

De heilige Elisabeth van Thüringen (1207 - 1231) zette zich persoonlijk en radicaal in voor de zorg voor armen en zieken. Voor een vrouw van adel was dit verre van gepast en het bracht haar in problemen bij haar tijdgenoten. In 1229 werd ze lid van de Derde Orde van Franciscus van Assisi. Haar verdere leven verzorgt ze de zieken in het franciscaanse ziekenhuis dat ze liet bouwen bij het slot Marburg. Zij werd heilig verklaard in 1235. Elisabeth is een grote inspiratie geweest voor vele (franciscaanse) congregaties van zusters. Zij is patrones van onder meer de caritas. Elisabeth is patroonheilige van de kathedraal in Rotterdam.

Een netwerk van liefde

Tot opbouw
van een beschaving van liefde

De apostel Paulus schrijft: “Het menselijk lichaam vormt met zijn vele ledematen één geheel [...] Welnu, gij zijt het lichaam van Christus, en ieder van u is een lid van dit lichaam” (1 Korintiërs 12, 12-27).

In de Kerk als Lichaam van Christus worden wij gevoed met Christus' lichaam en bloed in de eucharistie (1 Korintiërs 11, 23-26). En vanuit de eucharistie worden wij gezonden om onze naaste lief te hebben en onze medemens van dienst te zijn.

Vanaf Paulus VI spraken meerdere pausen over de Kerk als een netwerk van liefde om in Christus' naam te bouwen aan een beschaving van liefde. Paus Franciscus benadrukt: “Het beeld van het lichaam van Christus wil de gelovige niet reduceren tot een eenvoudig deel van een anoniem geheel, louter tot een element van een groot raderwerk, maar onderstreept veeleer de vitale eenheid van Christus met de gelovigen en van alle gelovigen onder elkaar” (Lumen Fidei 22).

De apostel Paulus schrijft: “Wanneer één lid lijdt, delen alle ledematen in het lijden; wordt één lid geëerd, alle delen in de vreugde.” In kracht van de heilige Geest zijn we als Kerk in staat om samen één lichaam te vormen: mensen met verschillende gaven en talenten die elkaar aanvullen (1 Korintiërs 12, 12-30) om te bouwen aan een beschaving van liefde in onze wereld, met het oog op het rijk van God.

J.H.J. van den Hende
Bisschop van Rotterdam

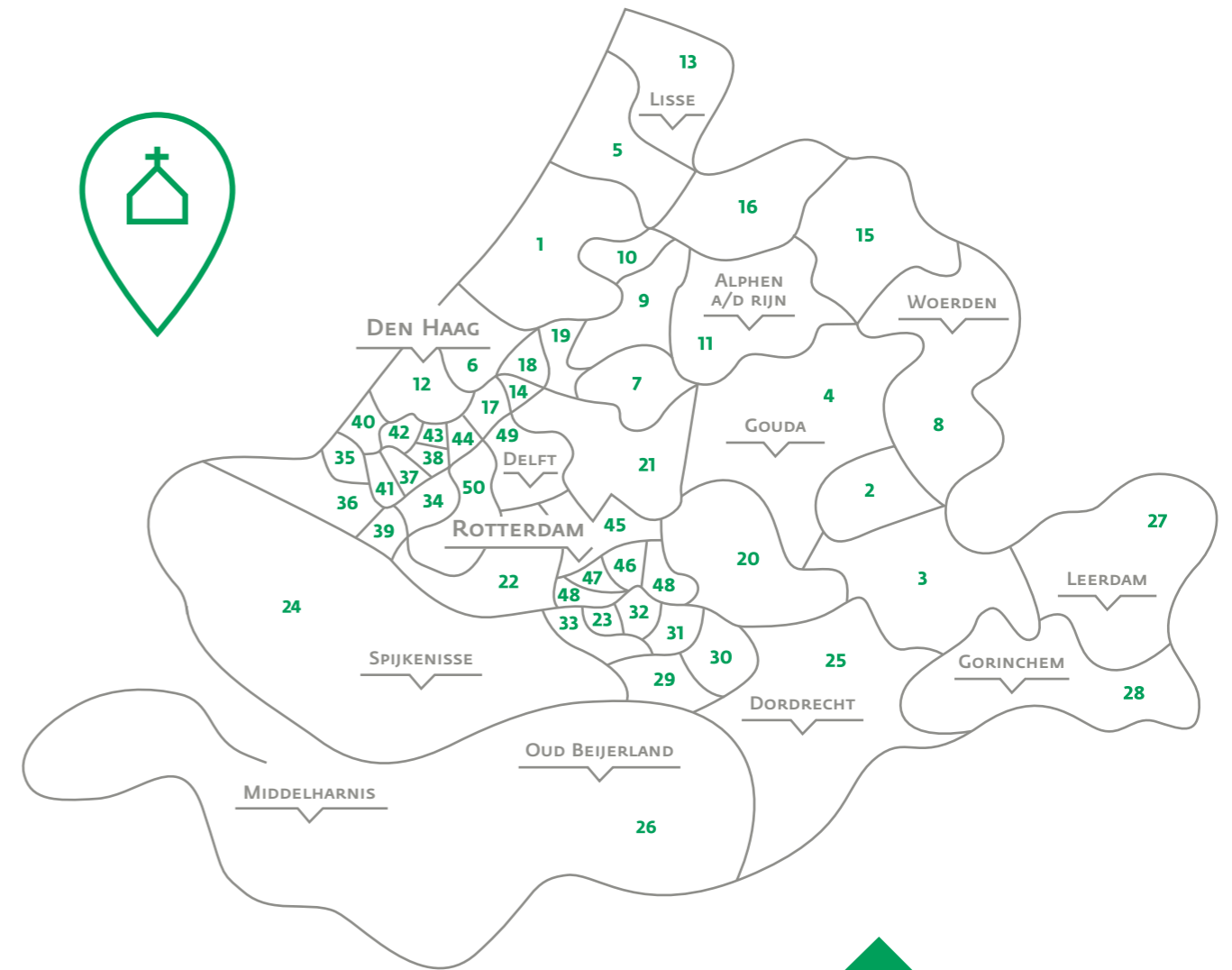
Bisdom Rotterdam op de kaart

De indeling van parochies in het bisdom Rotterdam is het resultaat van een territoriale reorganisatie in de jaren 2007-2012, waarbij de parochiestructuur werd aangepast aan de tijd. Het proces van herinrichting vond plaats met het oog op de verstaanbare en geloofwaardige verkondiging van het Evangelie.

De Parochiële Caritasinstellingen (PCI-en) volgen deze ontwikkelingen. Momenteel telt het bisdom Rotterdam ongeveer 80 PCI-en. Naar verwachting zullen over enige jaren nog veertig PCI-en actief zijn.

In de beleidsplannen van de parochies is aandacht voor missionaire dynamiek en voor pastoraat op maat. Daarbij zijn de volgende hoofdlijnen aan te wijzen: de kwaliteit van de Eucharistievieringen bevorderen, jongere generaties weten te binden, diaconale presentie, mensen in aanraking brengen met het geloof en de verdieping daarvan, samenwerken bevorderen, publiciteit.

Het pastorale en het bestuurlijke fundament dragen bij aan de verkondiging van het Evangelie in woord en daad. Het geloof staat voorop. Het zal voortdurend de focus zijn om hier met volle overtuiging en enthousiast gestalte aan te geven. De Kerk heeft een wereld te winnen.

REGIO-VICARIAAT DEN HAAG

- 1 Parochie H. Augustinus
Katwijk a/d Rijn, Oegstgeest,
Voorschoten, Wassenaar
- 2 Parochie St. Barnabas
Haastrecht
- 3 Parochie H. Bartholomeus
Schoonhoven
- 4 Parochie St. Jan de Doper
Bodegraven, Boskoop, Gouda,
Moordrecht, Reeuwijk, Waddinxveen
- 5 Parochie Sint Maarten
Noordwijk, Noordwijkerhout,
Sassenheim/Warmond, Voorhout
- 6 Parochie Maria Sterre der Zee
Den Haag
- 7 Parochie H. Nicolaas
Zoetermeer
- 8 Parochie Pax Christi
Kamerik, Meije en Zegveld, Oudewater,
Woerden (inclusief het werkgebied H.
Gabriël van de bedroefde Maagd te
Haastrecht)
- 9 Parochie HH. Petrus en Paulus
Leiden, Leiderdorp,
Zoeterwoude-Rijndijk,
Zoeterwoude-Dorp, Stompwijk

10 Vicariaat Merenwijk Leiden

- 11 Parochie H. Thomas
Alphen a/d Rijn, Hazerswoude-Dorp,
Hazerswoude-Rijndijk
- 12 Parochie De Vier Evangelisten
Den Haag
- 13 Parochie H. Willibrordus
De Zilk, Hillegom, Lisse
- 14 Parochie De Verrezen Christus
Voorburg
- 15 Parochie Heilige Clara
Aarlanderveen, Langeraar, Nieuwkoop,
Nieuwveen, Noorden, Zevenhoven
- 16 Parochie Heilige Franciscus
Hoogmade/Woubrugge, Leimuiden,
Oude Wetering, Oud Ade/Rijpwetering
- 17 Parochie H. Bonifatius, Rijswijk
- 18 Parochie Sint Maarten, Voorburg
- 19 Parochie Trinitas, Leidschendam

Federatie HH. Clara en Franciscus

- De Studentenparochie H. Catharina
van Alexandrië is actief in Rotterdam,
Delft, Leiden

Federatie Vlietstreek

REGIO-VICARIAAT ROTTERDAM

- 20 Parochie St. Christoffel
Capelle a/d IJssel, Krimpen a/d IJssel,
Lekkerkerk, Nieuwerkerk a/d IJssel,
Rotterdam-Ommoord-Zevenkamp
- 21 Parochie Christus Koning
Bergschenhoek, Berkel en Rodenrijs,
Bleiswijk, Nootdorp, Pijnacker
- 22 Parochie De Goede Herder
Maassluis, Schiedam, Vlaardingen
- 23 Parochie H.H. Michaël en Clemens
Rotterdam
- 24 Parochie H. Nicolaas Pieck en Gezellen
Brielle, Hellevoetsluis, Rhoon,
Rotterdam-Hoogvliet, Rozenburg,
Spijkenisse
- 25 Parochie H. Theresia van Avila
H.I. Ambacht/Zwijndrecht, Dordrecht,
Alblasserdam/Papendrecht/Sliedrecht
- 26 Parochie De Heilige Familie
Achthuizen, Middelharnis,
Oud Beijerland, Oude Tonge,
Puttershoek

Federatie Driestromenland

- 27 Parochie Heilige Drie-eenheid
Everdingen, Leerdam, Vianen
- 28 Parochie H.H. Martelaren van Gorcum
Arkel, Gorinchem,
Hardinxveld-Giessendam

Federatie H. Maria Magdalena

- 29 Parochie St. Augustinus, Barendrecht
- 30 Parochie St. Joris, Ridderkerk
- 31 Parochie De Emmausgangers
Rotterdam
- 32 Parochie H. Drie Eenheid, Rotterdam
- 33 Parochie OLV van Lourdes, Rotterdam

Federatie St. Franciscus, tussen duin en tuin

- 34 Parochie HH. Martelaren van Gorcum
De Lier
- 35 Parochie OLV ten Hemelopneming
's-Gravenzande
- 36 Parochie H. Egbertus / H. Lambertus
Hoek van Holland
- 37 Parochie OLV van Goeden Raad
Honselersdijk
- 38 Parochie H. Andreas, Kwintsheul
- 39 Geloofsgemeenschap
H. Jacobus Maasdijk (Naaldwijk)

- 40 Parochie H. Machutus, Monster
- 41 Parochie St. Adrianus, Naaldwijk
- 42 Parochie H. Bartholomeus, Poeldijk
- 43 Parochie St. Jan de Doper, Wateringen
- 44 Parochie St. Joseph, Wateringen

Federatie Rotterdam Rechter Maasoever

- 45 Parochie H. Bernadette, Rotterdam
- 46 Parochie H. Johannes, Rotterdam
- 47 Parochie H.H. Laurentius & Elisabeth,
Rotterdam
- 48 Parochie H. Maria, Rotterdam (2 dln.)

Cluster Sint Ursula - O.L. Vrouw van Sion

- 49 Parochie Sint Ursula, Delft
- 50 Parochie O.L. Vrouw van Sion
Den Hoorn, Maasland, Schipluiden

MIGRANTENGEMEENSCHAPPEN

- Parochie Church of our Saviour
(Engelstalig), 's-Gravenhage
- Parochie Tous les Saints (Franstalig),
's-Gravenhage
- Parochie La Sagrada Familia
(Spaanstalig), Rotterdam
- Parochie O.L. Vrouw Sterre der Zee
(Poolse katholieken), Rotterdam
- Parochie H. Johannes Paulus II
(Poolse katholieken), 's-Gravenhage
- Parochie O.L. Vrouw van de Vrede
(Kaaipverdiaans/Portugees sprekenden),
Rotterdam
- Parochie Petrus Donders
(Surinaamse katholieken), Rotterdam
- Parochie HH. Nikola Tavelic en Antonius
van Padua (Kroatisch sprekenden),
Rotterdam
- Afrikaanse gemeenschap
(Engelstalig), 's-Gravenhage
- Afrikaanse gemeenschap
(Franstalig), 's-Gravenhage
- Gemeenschap van Duits sprekenden,
's-Gravenhage
- Gemeenschap van Engels sprekenden
(Church of Christ our Redeemer)
- Filipijnse gemeenschap, Rotterdam
- Hongaarse gemeenschap, Wassenaar
- Missione Cattolica Italiana, 's-Gravenhage
- Gemeenschap van Portugees sprekenden,
's-Gravenhage
- Surinaamse gemeenschap, 's-Gravenhage
- Vietnamese gemeenschap

Beleid en bestuur bisdom Rotterdam

Het bisdom Rotterdam ondersteunt parochies in hun inzet voor de lokale gemeenschap, draagt zorg voor pastoraal personeel, ondersteunt het beheer van gebouwen en financiën.

De Rooms-Katholieke Kerk in Nederland is door de Belastingdienst erkend als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Tot de RK Kerk in Nederland behoren onder andere bisdommen, parochies, PCI-en andere katholieke instellingen.

Wie aan een ANBI een gift doet, mag het bedrag aftrekken van de inkomstenbelasting. Een ANBI die giften, legaten of erfenissen ontvangt, is vrijgesteld van schenken- en erfbelasting. Om gebruik te mogen maken van de voordelen geldt een publicatieplicht.

De publicatieplicht past bij de openheid die van kerkelijke instellingen verwacht mag worden en sluit aan bij de wens van schenkers om open en transparant geïnformeerd te worden over het bestuur, de inkomsten en bestedingen.

AGEMENE GEGEVENS

Bisdom Rotterdam
Koningin Emmaplein 3
3016 AA, Rotterdam

Tel: 010-2815171

E-mail: bureau@bisdomrotterdam.nl

Site: www.bisdomrotterdam.nl

RSIN/Fiscaal nummer: 2991226

SAMENSTELLING BESTUUR

Het bestuur en de vertegenwoordiging van het bisdom komt toe aan de diocesane bisschop. De bisschop leidt het bisdom in samenwerking met het presbyterium (priesters die binnen het bisdom geïncardineerd zijn en priesters die binnen het bisdom pastorale ambten vervullen). De bisschop wordt in het bestuur van het bisdom bijgestaan door de diocesane curie, voor wat betreft het vermogensbeheer van het bisdom wordt de bisschop bijgestaan door de economie en de raad voor economische aangelegenheden.

Bisschop: Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende
Vicararis-generaal: Mgr. Dr. H.A. Verbakel
Algemeen econoom: Mr. J.C.G.M. Bakker
Hoofd Personeel-Pastoraal: R.R.P.M. Peeters
Managementassistente: Drs. A.M.C.B. de Jong

DOELSTELLING/VISIE

Het Wetboek van Canoniek Recht (Codex Iuris Canonici) omschrijft het bisdom als "een deel van het Volk Gods, dat aan een Bisschop wordt toevertrouwd om het in samenwerking met het presbyterium te weiden, zodat het, nauw verbonden met zijn herder, en door hem door het Evangelie en de Eucharistie in de Heilige Geest verzameld, een particuliere Kerk vormt, waarin de ene heilige katholieke en apostolische Kerk van Christus waarlijk aanwezig is en werkt."

BELEIDSPLAN

Het beleid van het bisdom is gericht op het faciliteren en ondersteunen van parochies, opdat deze als geloofsgemeenschappen goed kunnen functioneren. De Kerk dient zich in elke tijd opnieuw af te stemmen op wat haar te doen staat, in een veranderende samenleving en met de rijkdom van het evangelie van het begin. Dit betekent dat ook het beleid van het bisdom altijd in ontwikkeling is en zich afstemt op wat nodig is. Zie hiervoor www.bisdomrotterdam.nl.

BELONINGSBELEID

De bisschop ontvangt het honorarium zoals dat geldt voor een priester conform de 'Interdiocesane Regelingen voor de besturen van kerkelijke instellingen van de bisdommen in de RK Kerkprovincie inzake de honorering van priesters en diakens en andere financiële aangelegenheden'. De medewerkers van de diocesane curie worden beloond conform de Rechtspositieregelingen van het bisdom. De leden van de raad voor economische aangelegenheden ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden anders dan een vergoeding voor gemaakte onkosten.

Zie voor een verslag activiteiten, de voorgenomen bestedingen en de verkorte staat van baten en lasten met toelichting de jaarlijkse bisdombrochure van het bisdom Rotterdam.

TOELICHTING

Kerkgenootschappen en hun onderdelen zorgen in Nederland zelf voor de benodigde inkomsten voor hun activiteiten. Het bisdom ontvangt haar inkomsten uit giften/nalatenschappen en de bijdragen van parochies. Het bisdom ontvangt geen overheids subsidie in Nederland, behoudens voor de instandhouding van monumentale (kerk)gebouwen of een specifiek project.

ANBI-PUBLICATIE BISDOM ROTTERDAM

<https://anbi.rkc.nl/publicaties/ROT3417>

Nieuw: De Laurentiusconferentie Werkconferentie katholiek sociaal denken

In 2016 viert het bisdom Rotterdam het 60-jarig jubileum. Ter voorbereiding op dit jaar werd een themajaar (15 november 2014 - 2 februari 2016) gehouden rond de patroonheilige van het bisdom: de heilige diaken Laurentius. In het leven van Laurentius komen geloof en zorg voor de naaste concreet bij elkaar. Laurentius laat zien het om één opdracht gaat.

Die zorg voor de naaste, verbonden met het geloof, komt goed naar voren in het katholiek sociaal denken. Om te verkennen en te bespreken hoe dit denken een inspirerende kracht kan zijn in de samenleving, zal het bisdom Rotterdam Laurentiusconferenties gaan organiseren, werkconferenties in het katholiek sociaal denken.

De Laurentiusconferentie is bedoeld als plek waar mensen uit Kerk en samenleving op uitnodiging bij elkaar komen om een thema uit de sociale leer van de Kerk nader uit te werken. De doelgroep bestaat uit professionals die werkzaam zijn in een bepaalde sector.

Het doel van de Laurentiusconferentie is samen met deze professionals te verkennen hoe het katholiek sociaal denken handelingsperspectieven kan geven voor de situatie van deze sector. Tevens dient de Laurentiusconferentie ter versterking van het netwerk, zowel tussen de professionals onderling als tussen de professionals van deze sector en het bisdom. De Laurentiusconferentie dient ook ter versterking en verbreding van kennis: bij het bisdom de kennis over vraagstukken en problematieken in deze sector, bij de professionals van de sector over het katholiek sociaal denken.

De Laurentiusconferentie zal vorm gaan krijgen door twee bijeenkomsten per jaar rond thema's uit het katholieke sociale denken die gekoppeld worden aan de actualiteit. De thema's worden uitgewerkt met specifieke doelgroepen. Deze doelgroepen kunnen per thema verschillen. De mensen die op uitnodiging bij elkaar worden gebracht hebben vanuit hun werk kennis van zaken met betrekking tot het thema. Denk aan professionals uit het openbaar bestuur,

of haar informatie in, en doet nieuwe informatie op. De deelnemers van de Laurentiusconferentie worden hiervoor uitgenodigd. De gespreksgenoten worden gevraagd een tweede persoon mee te nemen die deel kan nemen aan het gesprek. Per onderwerp kunnen bovendien mensen worden uitgenodigd die vanwege hun (vrijwilligers)werk een relatie hebben met het onderwerp. Zij kunnen op de publieke tribune kennis nemen van de gedachtewisseling. Onderdeel van het programma is een uitwisseling in de wandelgangen.

Als plaats van samenkomst wordt de kerk van de H. Antonius van Padua (Boskant kapel) in het centrum van Den Haag (Fluwelen Burgwal 45) beoogd. In de loop van vele jaren

'Een ronde tafel conferentie om visies zo goed mogelijk uit te wisselen.'

het maatschappelijk middenveld en diaconale projecten. Tijdens de bijeenkomst gaan de mensen in gesprek met elkaar en met de bisschop over de sociale leer. Altijd ook is een van de deelnemers aan het gesprek een deskundige op het gebied van het katholieke sociale denken.

De Laurentiusconferentie is een ronde tafel conferentie om de visies op een vraagstuk zo goed mogelijk uit te wisselen. Elke deelnemer brengt zo zijn

is deze plaats voor velen in Den Haag en wijde omgeving vertrouwd geworden om samen te komen en te spreken over onderwerpen van geloof en samenleving.

THEMA'S VOOR 2016-2017 ZULLEN BIJVOORBEELD ZIJN:

1. Het sociaal-maatschappelijke vraagstuk van eenzaamheid
2. Schuldhulpverlening
3. Onderwijs en armoede
4. Barmhartigheid of afrekencultuur

Migranten en vluchtelingen dagen ons uit

DE PRAKTIJK

Vluchtelingenopvang Ommoord-Zevenkamp biedt vanuit de Open Hofkerk in Rotterdam Ommoord een luisterend oor. Er is een fietsenplan en klussenhulp. Enkele keren per jaar zijn er activiteiten voor kinderen. Er is een spreekuur voor hulp bij het omgaan met papieren van bijvoorbeeld de belastingdienst of de zorgverzekering. Broeder Leo van Lanen s.j. geeft in Rotterdam Zuid taallessen aan vluchtelingen. Taal is immers wezenlijk om in een land te kunnen functioneren en iets te kunnen bereiken. Het Alfrinkcollege in Zoetermeer hield een themaviering over vluch-

telingen als oefening in empathie en om leerlingen op een bijzondere manier bij maatschappelijke vraagstukken te betrekken. In 't Koetshuis in Nieuwkoop worden ruim honderd vluchtelingen opgevangen. Een oproep om beddengoed te brengen, waaraan een groot tekort was, had in korte tijd een enorme respons. Een kleine oproep met grote gevolgen, gedaan vanuit een katholieke overtuiging.

Maak als parochie een 'beslisboom'. Wat moet er allemaal gebeuren als je je in wilt zetten voor vluchtelingen?

Jaarlijks op 11 november, feestdag van de H. Martinus van Tours, trekken in veel plaatsen in ons land de kinderen langs de huizen met lampionnen. Ze bellen aan bij mensen, zingen hun lied - "geef een appel of een peer, dan kom ik dit jaar niet meer" - krijgen dan wat lekkers en trekken verder. Grote groepen vluchtelingen kloppen eveneens bij ons aan. Ze komen niet om een lied te zingen en verder te trekken. Ze zijn bij ons gekomen om korte of lange tijd te blijven, om bij ons te wonen en ons leven te delen.

Er zijn zorgen, angsten. Wat betekent de komst van zoveel vluchtelingen voor het eigen leven? Is er straks voor ons nog wel werk, een huis, sociale voorzieningen? Ofschoon migratie een verschijnsel is van alle tijden en alle continenten, zijn het emoties waarvoor aandacht moet zijn om het

beleid voor de opvang en begeleiding van vluchtelingen. Lange procedures en onzekerheid over de verblijfsstatus en de reeds genoemde weerstand in de samenleving tegen de komst van vluchtelingen belemmeren de vrede en de rust, waarnaar zo wordt verlangd en waarvoor vaak veel is opgeofferd.

samen gesport. Er worden taallessen gegeven. Er is contact. Door dat alles ontstaat verbondenheid tussen mensen en is echte dialoog mogelijk. Waar mensen geen vreemden meer zijn voor elkaar, groeit gemeenschap. Het is goed om bij alle initiatieven afstemming te zoeken met professionele instanties, zodat gedaan wordt wat ook echt nodig is. En natuurlijk mag van vluchtelingen worden gevraagd en verwacht dat zij eraan meewerken dat onze samenleving een veilige plaats blijft voor Nederlanders en migranten. Goed samenleven is een verantwoordelijkheid van ons allemaal.

'Goed samenleven is een verantwoordelijkheid van ons allemaal.'

tijd ervaren dat hij zelfs met die halve mantel nog genoeg warmte had.

Massaal ontvluchten mensen oorlog, geweld in allerlei vormen, vervolging, uitbuiting, onderdrukking en natuurrampen. Ze zoeken een plaatsje onder onze welvaartszon. Ze zoeken beschutting, vrede, veiligheid, rechtvaardigheid; een beter leven.

'Niemand van hen verlaat huis en haard en alles wat hem of haar dierbaar is zomaar, zonder reden.'

HERBERGZAAM NEDERLAND

Niemand van hen verlaat huis en haard en alles wat hem of haar dierbaar is zomaar, zonder reden. De situatie in het thuisland dwingt hen tot een onzekere reis. Velen vallen in handen van mensensmokkelaars. Te veel mensen komen onderweg om. De Syrische peuter Aylan, levenloos op een strand in Turkije, geeft hen een gezicht. Duizenden mensen halen het wel. Voor hen mogen wij onze grenzen en onze ogen niet sluiten.

Paus Franciscus doet een beroep op ons om barmhartig te zijn als Christus en de vreemdeling in ons midden op te nemen (Matteüs 25, 35). In zijn voetspoor pleiten de Nederlandse bisschoppen in hun Adventsbrief van 2015 voor een "herbergzaam Nederland" waarin het goed samenleven is.

De komst van vluchtelingen naar Europa en naar ons land leidt ook tot discussie. Er zijn gemengde gevoelens.

draagvlak onder onze solidariteit in stand te houden en te versterken. Er mag evenmin worden vergeten dat er voor de overgrote meerderheid geen mogelijkheid is om te vluchten. Opvang in de regio moet daarom onderdeel zijn van het debat en van onze inzet voor vluchtelingen. Voor hen die de reis wel overleven, zijn de moeilijkheden en angsten vaak nog niet voorbij. In veel Europese landen ontbreekt een helder en consistent

HULP EN GASTVRIJHEID

Op veel plaatsen in ons land - ook in het bisdom Rotterdam - wordt de uitdaging evenwel aangenomen en is zichtbaar hoe vluchtelingen, zonder en met status, welkom worden geheten en aanvaard. Er is een grote bereidheid om vluchtelingen de helpende hand toe te steken. In asielsezoekerscentra worden vluchtelingen geholpen om hun weg te vinden bij Nederlandse instanties. Christelijke vluchtelingen worden uitgenodigd om met geloofsgenoten in Nederland op te trekken en worden opgenomen in een parochiegemeenschap. Er wordt kleding ingezameld.

Gastvrijheid krijgt vorm door mensen uit te nodigen voor een kop koffie of een maaltijd, voor een viering of voor een gezamenlijke activiteit. Er wordt

DE HEILIGE MARTINUS

De H. Martinus van Tours, Sint-Maarten, is een baken van licht - een lampion - voor wie zijn koers moet bepalen in het vluchtelingenvraagstuk. Zijn verhaal is meer dan bekend. Martinus gaf aan de stadspoort van Amiens de helft van zijn mantel aan een bedelaar, in wie hij Christus herkende, die immers heeft gezegd "Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed" (Matteüs 25, 36). Daarmee gaf hij alles weg wat hij had, omdat de andere helft van zijn mantel eigendom was van Rome, en hij mocht tegelijker-

In dit heilig jaar van de barmhartigheid is het doen van de werken van barmhartigheid een bijzondere opdracht voor ons allemaal, in het bijzonder ten opzichte van de vluchtelingen die op ons een beroep doen en voor wie wij zo goed als God mogen zijn. In navolging van Martinus mogen ook wij delen van onze overvloed en ervaren dat we dan niet aan het langste eind trekken. Migranten en vluchtelingen dagen ons uit. Het antwoord is het Evangelie van Barmhartigheid. Want dat is wie wij zijn.

Hulp aan vluchtelingen in Syrië

Op verschillende momenten hebben parochies in het bisdom Rotterdam geld ingezameld voor de christenen in nood in Syrië. De nood in Syrië is dan ook hoog. “Meer dan 80% van de Syrische bevolking is zonder werk. Ook hoogopgeleiden zoals ingenieurs en artsen hebben hun baan verloren. Was de middenklasse tot voor kort arm, nu leeft iedereen in ellende,” aldus Mgr. Antoine Audo sj. in een interview van september 2015 tijdens een kort verblijf in Rome.

Parochies in het bisdom gaven gehoor aan de oproep van de Bisschoppenconferentie om op 20 september 2015 een collecte te houden voor de christenen in nood in Syrië. De collecte bracht landelijk € 103.000 op. De helft daarvan, € 51.500, werd via Caritas Syrië ter beschikking gesteld aan de bisschop van Aleppo voor voedselhulp aan families in deze belaagde stad. Parochies in het bisdom Rotterdam hielden daarnaast nog een deurcollecte met Kerstmis. De opbrengst hiervan was € 20.000. Ook tijdens de jubileumviering van het bisdom op zaterdag 6 februari werd geïncollateerd. De opbrengst van deze collecte was € 3.097. Diocesaan is verder nog € 75.000 via het bisdom Rotterdam en bemiddeling van de Katholieke Vereniging voor Oecumene ter beschikking gesteld voor hulp.

tekst: Geert van Dartel - Secretaris Katholieke Vereniging voor Oecumene
beeld: Ramon Mangold

Mgr. Audo (geboren in 1946) is al 23 jaar de Chaldeeus-katholieke bisschop van Aleppo, een miljoenenstad in het Noorden van Syrië. Via hem wordt vanuit het bisdom Rotterdam het voedselproject van Caritas Syrië in Aleppo gesteund. Duizenden families zijn er permanent op aangewezen. Parochies van de verschillende kerken (katholieke en orthodoxe) in de stad zorgen voor de verdeling van de voedselpakketten.

Mgr. Antoine Audo is sinds het begin van de oorlog voorzitter van Caritas Syrië. Zijn verantwoordelijkheid strekt zich uit over het hele land. De hulp die door Caritas Syrië wordt verleend komt vooral ten goede aan mensen in de grote steden Damascus, Homs, Aleppo en de kuststreek. Volgens een bericht van Caritas Internationalis zijn in totaal meer dan 13 miljoen mensen aangewezen op hulp; in Syrië zelf zijn meer dan 4 miljoen mensen ontheemd. Het land snakt naar vrede. Alleen met grootschalige internationale hulp kan - als de wapens zwijgen - het land weer worden opgebouwd. Caritas Syrië doet nu wat het kan.

ZWAAR GETROFFEN STAD

Aleppo is één van de steden die het zwaarst getroffen zijn door de al vijf jaar durende burgeroorlog. Volgens de VN is Aleppo één van de gevaarlijkste steden om te leven. Elke dag zijn er granaatbeschietingen. Verschillende partijen strijden om de macht over de stad. Mensen leven onder grote spanning omdat ze op elk moment en op elke plek geraakt kunnen worden: op het werk, op straat of thuis. Er is gebrek aan alles: water, elektriciteit, voedsel, onderdak.

Een recent rapport van Caritas Syrië brengt de verwoesting die in de stad heeft plaats gevonden enigszins in beeld en spreekt over een groot aantal raketten dat insloeg op de wijk Suleimaniyeh: “Veel gebouwen stortten in en families werden in hun slaap bedolven onder het puin. Suleimaniyeh is een druk bevolkte wijk waar ook veel christenen wonen. Velen komen uit arme of middenklasse gezinnen. In de wijk hebben veel ontheemden onderdak gevonden.” Ook kerken vallen ten prooi aan de verwoesting. Zoals de drie kathedralen aan het Bisschop Farhat-plein: de Grieks-katholieke, de Armeens-apostolische en Maronitische. Tijdens beschietingen in april 2015 werden ze alle drie zwaar beschadigd.

OP DE VLUCHT

Vóór het begin van de oorlog leefden er ongeveer 150.000 christenen in de stad. Voor de meest recente grote vluch-

telingenstroom van begin februari waren er daar minder van 50.000 van over. In een interview voor het Katholiek Nieuwsblad sprak Mgr. Audo zich in december 2015 uit over de moeilijke positie van de christenen in Aleppo: “Ik wil niet spreken over vervolging, maar de christenen zijn zonder twijfel de kwetsbaarste minderheid. [...] Als Chaldeeus bisschop heb ik meer dan 25 jaar Chaldeeus christenen opgevangen die uit Irak kwamen om in Syrië een veilig heenkomen te zoeken. Nu zijn wij het die vertrekken.”

“De Kerk van Syrië doet er alles aan om de christenen te helpen in hun land te blijven. Ik begrijp degenen die willen vertrekken, maar deze massale exodus zorgt voor veel leed in onze gemeenschap. De gemeenschap is bang om te verdwijnen en loopt ook dat risico. Wie kon vertrekken, is al vertrokken. De anderen proberen het land te verlaten - vooral onze jongeren die de militaire dienstplicht vrez en niet deel willen nemen aan een zinloze oorlog die enkel verwoesting met zich meebrengt.”

HULP

Ondanks de verwoesting van het land en de uittocht van de mensen doen Mgr. Audo en de medewerkers van Caritas Syrië er alles aan om mensen in nood in Aleppo te helpen. Het is bijzonder dat het met steun van het netwerk van Caritas Internationalis lukt om de humanitaire hulp in Aleppo te organiseren.

In de komende tijd blijft hulp voor de stad heel hard nodig. Een medewerker van Caritas Syrië licht de prioriteiten van

‘Volgens de VN is Aleppo één van de gevaarlijkste steden om te leven.’

dit moment toe. Om in de basisbehoeften te voorzien en te overleven, zijn programma's nodig op het gebied van watervoorziening, elektriciteit en verwarming. Ook zijn kleine ontwikkelingsprojecten nodig om banen te creëren. Er is psychosociale hulpverlening nodig voor getraumatiseerde kinderen en tieners en ook assistentie voor urgente medische ingrepen en operaties. En hij schrijft: “Het meest nodig hebben we uw gebed, opdat er eindelijk vrede komt in ons land en de ontheemden en vluchtelingen naar hun huizen terug kunnen keren. Het Caritas-bureau in Aleppo en de mensen in Aleppo doen u de hartelijke groeten en danken voor uw steun in deze crisis.”

Zorg voor de overledenen

“Deze zusters zijn het fundament van de diaconale inzet nu.” Pastoor Chris Bergs is helder in zijn betoog voor de jongeren die zich op zondagmiddag 7 februari verzamelen op de R.K. Begraafplaats St. Laurentius. De ‘weg van barmhartigheid’ die zij gaan als voorbereiding op de Wereldjongerendagen heeft duidelijke voorgangers in de religieuzen die zich in de steden en elders inzetten voor de zorg en het katholieke onderwijs.

De jongeren steken op de Rotterdamse begraafplaats de handen uit de mouwen en maken de graven schoon van overleden zusters, die bij elkaar vooraan op de begraafplaats rusten. Hun medezusters zijn oud geworden en veelal verhuisd naar moederhuizen elders. Maar nog steeds ligt op verschillende graven een bos bloemen. Elk graf telt drie namen.

WERKEN VAN BARMHARTIGHEID

Bisschop Van den Hende maakt een deel van het programma mee. Hij zal in de zomer ook deelnemen aan de WJD-reis naar Krakau. Hij zegt over de voorbereiding op de ‘weg van barmhartigheid’: “Een jongerenbijeenkomst verwacht je niet zonder meer op een kerkhof, zoals vandaag. Maar als je het ziet in het licht van de werken van barmhartigheid, is het logischer dan je op het eerste gezicht zou denken. Het gebed voor de overledenen is een van de geestelijke werken van barmhartigheid. En het begraven van de doden is een van de lichamelijke werken van barmhartigheid.”

Margrit Stijger, lid van het WJD-kern-team, legt uit: “Doden begraven is een werk van barmhartigheid dat misschien niet zo voor hand liggend is. Je denkt misschien eerder aan

bijvoorbeeld de Voedselbank als werk van barmhartigheid. Maar we hebben allemaal wel een keer met een begrafenis te maken gehad. En daar staan we op deze manier tijdens deze verdiepingsbijeenkomst bij stil, op een hele mooie plek.”

EEN WAARDIGE LAATSTE RUSTPLAATS

Desiree Bühler, projectcoördinator M25 van het bisdom: “Deze begraafplaats is ook bijzonder, omdat hij in een aantal gevallen een begrafenis mogelijk maakt voor mensen die de uitvaart an-

‘Barmhartigheid en diaconie zijn geen recente uitvindingen.’

ders niet kunnen betalen. Ook worden er vanuit de gemeente mensen begraven die geen familie hebben. Denk aan daklozen en zwervers. Ieder mens heeft immers recht op een waardige begrafenis. De waardigheid van de mens houdt ook in dat je een lichaam met respect een laatste rustplaats geeft. Dat hoort er wezenlijk bij. In de

Kerk wordt ook gebeden voor de mensen die naamloos gestorven zijn.” Tijdens het schoonmaken van de graven vertelt een van de deelnemers dat het bijzonder is om dit te doen. Een jongen valt haar bij en zegt: “Het is bijzonder. Juist omdat je deze zusters niet kent, is het mooi om dit te doen.

Je weet wat zij voor goeds hebben gedaan en kunt iets voor hen doen.”

DIACONALE INZET RELIGIEUZEN

Chris Bergs ondertussen wijst verschillende graven aan van zusters van wie hij vroeger nog les heeft gekregen. Eerder heeft hij de jongeren onderhouden over de diaconale inzet van

de religieuzen in de stad. “Hier en op veel andere plekken zijn heel veel religieuzen geweest die allerlei diaconaal werk deden. Als we nu het jaar van de barmhartigheid vieren, moeten we zeker denken aan die zusters en ook natuurlijk aan broeders.”

“Barmhartigheid en diaconie zijn geen recente uitvindingen,” benadrukt hij en hij wijst op het Sint Franciscus Gasthuis. “Dat was een gasthuis, een ziekenhuis zeggen we nu, dat gerund en gesticht werd door de zusters. En denk aan het Hippolyt Gasthuis in Delft, een klooster annex ziekenhuis. De zusters leidden er een leven met veel gebed. Het was een streng leven, met zware habijten. En hun hoofdtaak was zieken verzorgen.”

De zorg voor de zieken is een van de werken van barmhartigheid die Jezus noemt in het Matteüs evangelie. Chris Bergs: “De zieken bezoeken en de zieken verzorgen is wat deze zusters hebben gedaan. En hun dienst

zat er nooit op. Ze waren altijd aan het werk, om de liefde Gods. Het idee was: we dienen de Heer en onze taak is de zieken verplegen.”

Ook zijn er zusters begraven die actief waren in het onderwijs, zoals de dominicanessen van Voorschoten en de franciscanessen van Bennebroek. Zij waren gespecialiseerd in onderwijs aan meisjes, variërend van lagere scholen tot kweekscholen voor onderwijzeressen. “Het onderwijs voor de katholieke kinderen moest goed zijn en zeker ook het onderwijs voor de meisjes. Ook zij waren altijd aan het werk. Ze konden dat doen, omdat ze een gemeenschap waren. De zuster in de klas kon alle tijd geven aan de kinderen.”

‘WE GAAN DOOR OP HUN FUNDAMENT’

“Dus we doen nu aan diaconie, maar voor ons zijn er heel veel vrouwen geweest die dat fundament hebben gelegd en ook mannen. We gaan door op hun fundament. Het is heel

wat waard als we hun eer betonen en respect. Weet, als je je inzet voor diaconie of voor je M25-groep, dat hier een fundament ligt van werken van barmhartigheid in de stad.”

Nadat rector Walter Broeders nog een inleiding heeft gehouden over de betekenis van de uitvaart en de avondwake, verdelen de jongeren zich in groepen en gaan ze aan het werk. Ze schrobben de graven, maken de kruisen schoon die erop liggen en leggen er in de frisse winterzon verse bloemen op.

Twee voorbijgangers staan even stil en vragen naar de reden van alle activiteit die ze waarnemen. Daarna maken de jongeren nog een ronde over de begraafplaats die enkele bijzondere plekken heeft, zoals de 19de eeuwse arcade met bovengrondse grafkelders, waar ook de eerste bisschop van Rotterdam, Mgr. Jansen is begraven. De bijeenkomst wordt afgesloten met gebed.

Vergeef ons onze schulden...

Elke dag bidden we het Onze Vader. Een vertrouwd gebed, waarin we ook uitdrukkelijk bidden om vergeving en God beloven zelf aan anderen te vergeven.

'Gods barmhartigheid is bereid ons stapje voor stapje verder te leiden.'

EEN GESCHONKEN GEBED

Het Onze Vader is niet zo maar een van de vele gebeden die we kennen. Niemand minder dan Jezus zelf heeft het ons gegeven. Hij is God de Zoon die als geen ander weet met welke woorden we het hart van God de Vader kunnen raken. Jezus heeft het gebed aan de Kerk gegeven. De Kerk geeft ons een vertaling om samen te bidden.

Omdat dit gebed ons zo vertrouwd is, bestaat het gevaar dat we het soms afraffelen. Tijdens een van zijn vele prediktochten te paard ontmoette de

'Zijn naam, rijk en wil staan centraal.'

grote heilige Bernardus († 1153) een boer, die tegen hem zei: "Abt Bernardus, ik kan het Onze Vader bidden zonder verstrooid te zijn." "Prima", zei Bernardus, "als je dat lukt, krijg je mijn paard." En de boer begon: "Onze Vader, die in de hemel zijt, uw naam worde geheiligd, uw rijk kome, zal ik het zadel erbij vragen of niet ..." Het is niet zo eenvoudig om een gebed telkens weer aandachtig te bidden. Teresa van Avila († 1582) zei dat echt bidden is, weten wát je zegt en tegen Wie je het zegt. Laten we dat bij elk Onze Vader maar weer proberen.

ONZE VADER MET DE ZEVEN BEDEN

De beginwoorden van dit gebed zijn al bijzonder, zeker voor de tijdgenoten van Jezus. Wij zijn er aan gewend dat we God Vader mogen noemen, 'Abba', 'papa'. Vertrouwvol en zonder angst. Toch blijft Hij de Vader, 'die in de hemel is', heilig en soeverein. Hij is 'onze' Vader. Jezus leert een gebed dat we nooit als een privé-gebed kunnen bidden, zoals Hij het geloof ook

nooit als een privé-zaak heeft gewild. Dan volgen de beden, zeven in totaal. In de eerste drie richt Jezus onze aandacht allereerst op God de Vader. Zijn naam, rijk en wil staan centraal. En voor alle drie geldt die slotzin: op aarde zoals in de hemel. In de hemel 'draait' alles om de drie-ene God en zo zou het ook op aarde moeten zijn, wat de mensheid veel gelukkiger zou maken. Daarna volgen de vier beden voor ons leven: dagelijks brood als beeld van een menswaardig bestaan, door vergeving in vrede leven met God en de medemensen, hulp om te volharden als christen te midden van beproevingen en bescherming tegen het kwade en de aanstichter van het kwaad.

DE BEDE ROND VERGEVING

'En vergeef ons onze schuld zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven.' In de nieuwe vertaling, die bekend is gemaakt en op een later moment wordt ingevoerd, wordt het: 'En vergeef ons onze schulden zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren.' Door deze woorden plaatst Jezus ons in het hart van de Barmhartigheid! In deze bede liggen twee bewegingen besloten, die elkaar aanvullen.

Allereerst dienen wij bereid te zijn anderen te vergeven en dan mogen we een beroep doen op Gods vergeving. Jezus zegt het nog sterker: als jullie elkaar niet vergeven, zal de hemelse Vader jullie niet vergeven (Matteüs 6, 15). Want zou het niet wat vreemd zijn dat wij God om vergeving vragen, terwijl we zelf niet bereid zijn om te vergeven! Jezus zegt ook dat we pas tot het altaar mogen naderen, nadat we ons verzoend hebben met de ander (Matteüs 5, 32-24).

Maar wanneer de vergeving van God helemaal zou afhangen van de mate waarin ik zelf kan vergeven, zou het er wel eens somber uit komen te zien. Daarom klinkt tegelijk in de bede door, dat wij aan God vragen ons te vergeven, zodát ook wij in staat zijn te

vergeven. Want een ander vergeven is niet altijd even makkelijk. Zeker niet als het gaat om iemand die ons diep gekwetst heeft! En hoe zouden we uit onszelf echte 'vijanden' kunnen vergeven, zoals Jezus vraagt (Matteüs 5, 44) en wat zo kenmerkend is voor het christelijk geloof? Dat is alleen mogelijk door zelf diep vanuit de vergeving van God te leven.

LEVEN VANUIT VERGEVING OM TE KUNNEN GEVEN

De barmhartige liefde van Christus is een liefde die eindeloos geeft, en dus ook ver-geeft. Wanneer we beseffen hoezeer we zelf leven vanuit deze geschonken liefde en vergeving, zullen we ook sneller zelf kunnen geven en ver-geven. Jezus' parabel over de schuldenaar die ook schuldeiser meent te mogen zijn, spreekt boekdelen: 10.000 talenten worden hem kwijtgescholden, bij wijze van spreken 600.000 euro, maar op zijn beurt eist hij 100 denaries, 1 euro, van een ander terug (zie Matteüs 18, 21 - 35).

Het sacrament van boete en verzoening, de biecht, helpt ons op deze weg. Dit sacrament wordt herontdekt als een hulp tegen de verharding in ons hart. Centraal daarin staan: het in alle eenvoud bekennen waarin we gezondigd hebben, het woord van vergeving horen en kwijtschelding ontvangen, waardoor we kunnen geven en ver-geven.

Wanneer het nog moeilijk is om zelf te vergeven, kunnen we de Heer vragen dat Hij die ander(en) vergeeft. Gods barmhartigheid is bereid ons stapje voor stapje verder te leiden. Uiteindelijk zijn het nooit onze eigen 'barmhartigheid' of onze eigen 'vergevingsgezindheid', maar die van Hem die door ons heen kunnen werken. Dat is wat Hij wil geven en nog zoveel meer. Daarom leerde Hij ons het Onze Vader: wij vragen en de hemelse Vader geeft. Hij is immers barmhartige liefde die geeft wat wij nodig hebben, elke dag weer.

Kalender

In deze kalender zijn algemene diocesane activiteiten opgenomen die plaatsvinden in het bisdom in het 60-jarig jubileum en het heilig jaar van de barmhartigheid.

HEILIG JAAR VAN DE BARMHARTIGHEID

13 december 2015

Opening van de heilige deur in de basiliek van de heilige Liduina en Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans te Schiedam.

4-5 maart 2016

Op meerdere plaatsen in het bisdom werd op initiatief van de paus de '24 uur voor de Heer' gehouden, met aanbidding van het heilig sacrament en het ontvangen van het sacrament van boete en verzoening.

9 juli 2016

De Nationale bedevaart ter ere van de HH Martelaren van Gorcum in Brielle staat dit jaar in het teken van het heilig jaar van de barmhartigheid.

17 juli - 2 augustus

Op uitnodiging van de paus gaan jongeren uit het bisdom naar de Wereldjongerendagen in Polen. Vanuit Rotterdam is er een speciale WJD-reis onder de titel 'Let's go! Krakau - Weg van barmhartigheid' (Voor thuisblijvers is er een WJD weekend: 29 - 31 juli).

20 november 2016

Op het hoogfeest van Christus Koning is de afsluiting van het heilig jaar van de barmhartigheid in de basiliek van Schiedam. Gelovigen uit het hele bisdom zijn welkom om bij de sluiting van de heilige deur aanwezig te zijn.

DIOCESANE ACTIVITEIT IN 60 JAAR BISDOM ROTTERDAM

2 februari 2016

Op dinsdag 2 februari 2016 (Feest van de Opdracht van de Heer in de tempel) was het precies zestig jaar geleden dat het bisdom Rotterdam werd opgericht. Hier werd in de kring van het kapittel aandacht aan besteed met een eucharistieviering in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal.

6 februari 2016

Op zaterdag 6 februari vierde het bisdom het 60-jarig jubileum met een eucharistieviering in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal en een aansluitende ontmoeting. Bijna 700 mensen kwamen bijeen en ongeveer 50 priesters en twee bisschoppen concelebreerden met bisschop Van den Hende.

23 maart 2016

Aan de vooravond van het Paastridium wijdt en zegent de bisschop het chrisma, de olie voor de geloofsleerlingen en de ziekenolie. In deze Chrismamis in de kathedraal hernieuwen de priesters hun beloften ten overstaan van de bisschop. Bij de offerande worden naast brood en wijn voor de eucharistie tevens voedselpakketten aangedragen, bestemd voor voedselbanken in het bisdom, denkend aan de woorden van Jezus: Ik had honger en gij hebt Mij te eten gegeven (Matteüs 25, 35).

21 mei 2016

Jaarlijks treden tientallen volwassenen door doopsel en vormsel toe tot de Katholieke Kerk. Voor deze nieuwe katholieken is er een diocesane ontmoetingsdag voor kerktoetreders. Deze wordt gehouden in de basiliek van de heilige Liduina en Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans te Schiedam, waar een heilige deur is vanwege het heilig jaar van de barmhartigheid.

28 mei 2016

In de kathedraal HH. Laurentius en Elisabeth zal bisschop Van den Hende een priester wijden voor het bisdom Rotterdam. Na deze wijding zal de nieuwe priester voortaan als bedienaar van de sacramenten de barmhartigheid van God vieren en verkondigen in woord en daad.

Na afsluiting van het wereldwijde jaar van de barmhartigheid, gaat het diocesane jubileumjaar (60 jaar bisdom Rotterdam) nog verder tot 2 februari 2017. Het bisdom overweegt een diocesane bedevaart naar Rome, naar de graven van de apostelen Petrus en Paulus en om de kerk van de heilige Laurentius te bezoeken.

6-DAAGSE bedevaart Rome

van 14 t/m 19 november 2016

Nederlandse bisdommen nodigen u van harte uit deel te nemen aan deze pelgrimage die georganiseerd wordt door VNB

T 073 681 81 11
E info@vnb.nl
W www.vnb.nl

vnb.
betekenisvol ontmoeten

Dé katholieke reisorganisatie voor pelgrims met bijzondere bestemmingen

Nederlandse dag in Rome
15 november 2016

Nodig ons uit voor een lezing

Laat u inspireren door Kerk in Nood

Ondanks vervolging en nood geven Christenen een stem aan de hoop

Wereldwijd helpt de Kerk mensen in nood: mensen die arm zijn, vervolgd worden om hun geloof of moesten vluchten voor geweld. De door Boko Haram gekidnapte meisjes in Nigeria en pater Frans van der Lugt - vermoord in de Syrische stad Homs - roepen op tot medelijden. De verhalen van verdrukking, vervolging en pastorale nood kennen echter altijd tegenhangers: in moed, bekering en hoop. Kerk in Nood kent hun verhalen uit eerste hand en biedt inzicht in de nood van de Kerk wereldwijd!

Wij bieden een aantal bijzondere lezingen aan:

1. Het Midden-Oosten
2. Hedendaagse geloofsgetuigen
3. Islam; bedreiging of uitdaging?
4. Pakistan
5. Christenen in het Heilig Land

In overleg is een lezing aan te passen aan uw wensen of kan een lezing over andere gerelateerde thema's of de situatie in een specifiek land op maat gemaakt worden.

Wat u kunt doen voor de Kerk in Nood?

Organiseert u activiteiten voor uw parochie, vrijwilligers, catechesegroep, jongerengroep of pelgrimsgroep? Bent u lid van een studiegroep, KVB, KBO, MOV of diaconiegroep? Nodig ons uit ter informatie of inspiratie. Heeft u vragen? Neem dan contact op met Marjolijne Koomen: mk@kerkinlood.nl of 073 613 08 20

Aanbeveling

Pr. Robert van Aken,
priester in Rosmalen:

"De lezing *Islam; bedreiging of uitdaging?* bracht ons een volle zaal met geïnteresseerden en het was een intelligente en genuanceerde lezing. Echt een geweldige avond!"

Donatus verzekert vertrouwd

Donatus verzekert kerkgebouwen en wat daarbij hoort, zoals doopvonten, kanselbijbels en orgels. Donatus is een betrokken specialist. Klein genoeg om u persoonlijk van dienst te zijn. Groot genoeg om uw verzekeringsbelangen aan toe te vertrouwen. Samen met u zorgen we ervoor dat wat waardevol is, behouden blijft voor onze kinderen en hun kinderen en hun kinderen...

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700